

Structura imaginarului in operele scrise de Mihai Eminescu - a patra parte

Comparatia mortii cu soarele care apune este luata aproape textual din Lumea ca vointa si reprezentare: "Cand unul trece, altul vine | In asta lume a-l urma; | Precum cand soarele apune | El si rasare undeva". Dar, daca nu exista nici trecut, nici viitor, intregul continut al vietii se manifesta numai in clipa de fata, consfintind o data mai mult caracterul static, in spirit eleat, al existentei: "Tot ce-a fost ori o sa fie | In prezent le-avem pe toate" suna doua versuri din Glossa, am putea cita insa tot poemul. De aceeaasi sursa se leaga si motivul lumii ca teatru, imbinat cu motivul lumii ca vis, ducand prin Oxenstierna pana la stoicul Epicur (tot in Glossa, dar si in ultimele cinci strofe din imparat si proletar, o derivatie timpurie din marele poem sociogonic Memento mori sau Panorama desertaciunilor: " Astfel umana roada in calea ei ingheata. | Se petrifica unul in sclav, altu-mparat" sau " In veci aceleasi doruri mascate cu-alta haina, | Si-n toata omenirea in veci acelasi om").

Toate aceste teme le regasim, desigur, si in alte poeme, in primul rand in Luceafarul, unde aflam cea mai revelatoare imagine a fixitatii existentelor emanate ierarhic din arhetipul vesnic (ca in orice cosmogonie platoniciană). La fel ca Lucian Blaga, poetul nu avea elan mistic, dar nutrea aceeași aplecare congenitală către mister. Era absolut convins că se putea dispune de forțele cosmice însesi prin chiar cifrul lor launtric, operație de "adeverata teurgie", cum spune G. Calinescu. Dionis-Dan, Faraonul Tla, batranul Mag stapanesc asemenea formule miraculoase, iar fata de imparat il determina si ea pe Luceafar sa coboare din ceruri tot prin vraja unei incantatii magice. In asemenea momente, poetul devine "taumaturg", bazat pe intuitia identitatii visului cu realitatea: "Care este criteriul realitatii?... Poate ca noi nu facem alta decat sa visam..." Recunoastem in acest gand revelator al lui Dionis-Dan, care se va prelungi apoi in gandul luciferic sinucigas ("Oare nu se misca lumea cum voiu eu...? Oare fara s-o stiu nu sunt eu insumi Dumne...?"), un fel de "hybris subiectivista" - cum a fost numita - a disolu-tiei complete a certitudinii naturale a realitatii, atitudine caracteristica nihilismului romantic. Aceasta viziune corespunde, in plan metafizic, conceptiei lui Fichte si Schopenhauer, filosoful care deschide seria celor mai radicale confruntari cu neantul.